

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček, uradu št. 13.633.

Konec opozicijskega bloka.

Dolgotrajna borba med opozicijskim blokom in vlado je končana in poraz opozicijskega bloka je perfekt. In drugače tudi biti ni moglo.

Od vsega početka je bil namreč opozicijski blok le velik v obljubah in cenih grožnjah, zato pa tem bolj nezadovoljiv v jasnosti glede svojega programa. Ali z drugimi besedami. Opozicijski blok se je posluževal prav tiste taktike ko demagoška stranka za časa volitev, pri tem pa popolnoma pozabil, da odločujejo pri volitvah tudi nerazodene mase, dočim pa v parlamentarni borbi ta element odpade. More imeti uspehi pri preprostem narodu demagog, ki obljublja paradiž na zemlji, toda v skupščini doživi tak poslanec je pomikovalec nasmeh.

Opozicijski blok je obljubljal, da bo dal sporazum med Hrvatini in Srbi, da je združil za pozitivno ustavotvorno delo i revizioniste i pristaje Vidovdan, ske ustave, da bo ubil vsako korupcijo, da bo zmanjšal davke in zvišal državne dohodke, skratka, da bo tudi s pomočjo protidržavnih elementov dvignil za državno delo, toda kako bodo vse te kvadrature kroga dosežene, o tem ni opozicijski blok povedal niti besede.

In vendar je imel opozicijski blok dovolj prilike in dovolj povoda, da se izjasni o temeljih, na katerih je bil zgrajen. Vsa se je od vseh strani zahtevalo pojasnila, v čem da je popustil g. Radić, da si upa g. Davidović z Radićevim pomočnikom zahtevati vlado za sebe. Toda nobenega pojasnila nismo slišali in edini argument je bilo zatrdilo, da ni Radić tako črn, kakor se ga pa slika.

Ali to zatrdilo ni moglo nikogar zadovoljiti, še manj pa koga prepričati. Pred vsem po zaslugi Radića samega. V najbolj važnih trenutkih, ko je opozicijski blok bil že na tem, da doseže zmago, se je vselej točno pojavila taka Radićeva izjava in kompromitirala opozicijski blok. Najprej v "Die Stundes", potem v "Nezavisni Makedonci" in sedaj končno v oficijelnem glasniku Radića. Zaman so bili vsi pozivaji g. Davidovića, da bi opral zamorca, ker g. Radić hoče biti črn, ker mu je drugače porušena spekulacija, da si pri prihodnjih volitvah z najbolj črno demagogijo pomnoži število mandatov. S tem pa je bila končno javno razkrita nesoglasnost v opozicijskem bloku in s tem je postalo jasno, da vlada v opozicijskem bloku dvoje naziranj. Konstruktivno Davidovićevo načelo in destruktivno Radićevo. Davidović je hotel delovanje skupščine, Radić pa njen razpust. Z lojalnim popuščanjem je mislil g. Davidović doseči, da Radić pristane na njegovo koncepcijo, s fingiranim popuščanjem pa je hotel Radić Davidovića izrabiti za svoje namene. Tako je moralo priti do preloma in Radićev proglas je ta prelom zapečatil. G. Davidović ne more več sodelovati z Radićem in tako šteje opozicijski blok samo še 75 poslancev. Aspiracije opozicijskega bloka na vlado so s tem padle v vodo in opozicijski blok je izgubil svoj zmisel.

Od vsega početka je bilo vidno, da je najobčutnejše mesto opozicijskega bloka neznamka, ki jo je predstavljal Radić. Če bi se g. Davidović posrečilo, da bi javnosti to neznamko razrešil, potem bi opozicijski blok mogel računati z zmago. Toda g. Davidović tega vsled Radićeve dvolednosti ni mogel storiti in je zato kompromitiral sebe, ker je verjel Radiću, ker je zidal na njegovo lojalnost. Te pa ni poznal Radić nikoli.

V politiki je odločilna jasnost in ker se je proti temu načelu pregrešil opozicijski blok, zato je moral izgubiti bitko, zato je danes opozicijski blok pokopan. Logika vlada namreč tudi v politiki.

NADŠKOF CZIEPLAK V RIMU.

Rim, 6. maja. (T) Iz Varšave je dospel senkal poljski nadškof Czieplak, ki so ga izpustili iz zapora boljševeki in izgnali iz Rusije. Prijavi se je za sprejem pri papežu, ki ga sprejme najbrže že jutri.

Odločitev pade še ta teden.

Beograd, 6. maja. (B) Politični položaj je bil danes v znamenju pončavanja boja med vlado in opozicijo. Nastopilo je to, kar se je predvidevalo že od vsega začetka, namreč da bo izid akcije vlade in opozicije volilna vlada. S tem bo kriza definitivno končana še ta teden. Današnji dan je mnogo dopri-

nesel k razbistritvi položaja. Vsi merodajni krogi so sedaj uverjeni, da je edini izhod iz krize apel na narod. Zanimivo je, da se sedaj v tem strinjata i vlada i opozicija, ki se je s tem sprijaznila in čaka sedaj na končno rešitev krize. Vlada večina smatra, da je torej blok kapituliral.

Pašić dobil in vrnil mandat za poslovno vlado. Sestavil bo volilno vlado.

Beograd, 6. maja. (B) Politično življenje je začelo danes s sejo ministrskega sveta, ki se je sestel ob pol 11. dopoldne. Predsednik vlade Pašić je na sejo nujno pozval ministre in jim naznanil, da mu bo v avdienci, na katero je pozvan, kralj poveril mandat za sestavo poslovne vlade. Zato naj se ministri izjavijo, kako stališče zavzemajo k mandatu, ki ga bo dobil g. Pašić. Pojavilo se je več kombinacij, ki gredo vse za tem, da g. Pašić odkloni mandat za poslovno vlado na primeren način, ker ni drugega izhoda iz položaja kot nove volitve in ker je poslovna vlada v tem trenutku iluzorna. Ministri so dali g. Pašiću svobodne roke, naj postopa po svojih uvidevnosti.

Mandat za sestavo poslovne vlade.

Predsednik vlade Pašić je šel potem na dvor, kjer je ostal v avdienci od 11. do 12.20. Ves čas se je krona posvetovala z njim o rešitvi krize. Vlada je razložila g. Pašiću stališča, ki so jih v konzultacijah zastopali predstavniki opozicije. Rekel je, da je iz njih dobil vtis, da je on, g. Pašić, najresnejši in najzanesljivejši mož, ki bi mogel sestaviti vlado. Ker pa kralj želi, da se stvori poslovni kabinet, zato mu poverja mandat za sestavo poslovne vlade, ki bo imela v narodni skupščini večino. Gosp. Pašić ni hotel in tudi ni mogel po parlamentarnem običaju takoj odkloniti ponujenega mandata in je zato odgovoril kroni z rezervo, da ne sprejema, pa tudi ne odklanja mandata za tako vlado. Po udarjal je, da ni v sedanjem trenutku upanja, da bi mogel sestaviti poslovno vlado. Mandat je g. Pašić sprejel in je sporočil kralju, da mu bo do večera sporočil, ko se posvetoje s svojimi tovariši. Nato se je predsednik vlade povrnil v ministrsko predsedništvo.

Čim se je g. Pašić povrnil z dvora, se je takoj zaznalo v političnih krogih, da je dobil mandat za sestavo poslovne vlade. Pojavilo so se razne kombinacije. Toda vsem je jasno, da je taka vlada sedaj iluzorna in da bo moral g. Pašić najbrže še nočjo vrniti kroni poverjeni mandat, ker je edina rešitev v apelu na narod.

Pašić je vrnil mandat kroni, ki mu je obljubila mandat za volilno vlado.

Beograd, 6. maja. (B) Po svojem povratku z dvora se je g. Pašić zopet sestel z ostalimi ministri in jim je sporočil, da mu je kralj poveril mandat za sestavo poslovne vlade, da pa je mandat sprejel le pogojno. Izrazil je mnenje, da bi moral poverjeni mu mandat takoj vrniti, ker nima izgleda za uspeh. Ministri so se strinjali s tem nazorom g. Pašića in odobrvali njegovo stališče, da bo kroni odgovoril, da je parlament sedaj popolnoma nezmožen za delo in da bo predlagal volilni mandat.

Popoldne ob 4. se je ministrski svet zopet sestel, kar je povzročilo v politi-

čnih krogih veliko vznemirjenje. G. Pašić je izjavil svojim tovarišem, da je pripravljen iti na dvor in vrniti kroni mandat in predlagati volilno vlado. Nato je šel g. Pašić ob 4.30 zopet na dvor.

Druga avdienca predsednika vlade je trajala okoli poldruge ure. G. Pašić je ponovno in podrobno obrazložil kroni razmere in naglašal, da ne more biti lojalni in odkritosrčni noben politik, ki trdi, da je zbornica zmožna dela. S svojimi tovariši je ponovno proučil položaj in je v posvetovanju z njimi prišel do zaključka, da mora vrniti kralju poverjeni mandat za sestavo poslovne vlade, da si se prej ni posvetoval z načelniki parlamentarnih skupin, ker pozna popolnoma položaj in tudi njihovo mišljenje. V razgovoru s kraljem se je povrnil na svoječasno kombinacijo glede volilne vlade narodnega bloka. Krona mu je takrat odgovorila, da je tudi sama prepričana, da so edini izhod volitve, ker skupščina ne more več delati. Ko je ministrski predsednik predlagal vladarju, naj mu poveri mandat za sestavo volilne vlade, mu je kralj odgovoril, da je pripravljen dati mu tak mandat, da pa hoče še prej poskusiti z drugimi kombinacijami in se posvetovali z nekaterimi načelniki parlamentarnih skupin. Ako tudi te kombinacije ne bi imele uspeha, potem mu poveri volilni mandat. V nadaljnjem poteku avdience je g. Pašić razložil kroni ves delovni program volilne vlade.

Blok je poražen.

Po tej avdienci se je g. Pašić zopet povrnil na sejo ministrskega sveta, na kateri je obvestil ministre o izidu svoje druge avdience pri kroni. Govorilo se je o tekočih zadevah, pred vsem pa o položaju in o razpletu krize.

Po seji vlade so nekateri ministri izjavili, da je Pašićeva volilna vlada gotova stvar. Vlada je zavlačevala rešitev tako dolgo, dokler se ni izčimilo iz krize to, kar je moralo priti: volilna vlada narodnega bloka. Pripravljen je že tozadeven ukaz in vse drugo, kar je s tem v zvezi. Ministrski svet že stopa kot volilna vlada. Opozicija se je sprijaznila s to mislijo, ker vidi, da je izgubila bitko; zato se je umaknila z bojišča, in sedaj bo poražena tudi med prebivalstvom. Kralj se bo jutri morda posvetoval z dr. Spahom in dr. Korošcem in nekaterimi drugimi politikmi, nato pa bo poveril g. Pašiću mandat za sestavo volilne vlade, nakar odpotuje kraljeva dvojica v Pariz.

Beograd, 6. maja. (B) Današnji avdienci ministrskega predsednika Pašića se smatra v radikalnih krogih kot predznak volilne vlade. Opozicija pa misli drugače. Demokrati računajo, da bo kralj še enkrat poklical k sebi g. Davidovića in da mu potem poveri mandat za sestavo koncentrijske vlade. Zanimivo je, da so vsi istega mnenja glede dejstva, da je poslovna vlada sedaj nemogoča.

morali radićevci, če bi jim bilo kaj več za to, da bodo pozvani na dvor h konzultiranju, zaprositi za avdienco, kar bi bilo le akt dostojnosti. Današnje »Vreme« piše med drugim, da se ni moglo od dvora pričakovati, da bo on najprej pozval radićevce, ki ne nudijo nobenih garancij, da ne bi eventualno odklonili kraljevega poziva. Razen tega radićevci v Beogradu niso dali nobenih garancij za to, da ne bi vodstvo stranke in Radić drugih desavuirali. Najnaravnije bi bilo, da bi bil Radić pozvan na avdienco, za katero bi mu bil seveda dovoljen prihod v državo.

Volilni rezultati v Nemčiji.

Njihov vpliv na presojo zvedeniškega poročila.

Berlin, 6. maja. (K) Dosedanji uradni volilni izidi so ti-le: 99 socijalnih demokratov, 62 članov centra, 45 članov nemške ljudske stranke, 24 demokratov, 15 članov bavarske ljudske stranke, 19 zastopnikov različnih kmet-skih in gospodarskih skupin. 4 nemški socijalci, 5 nemških hannoverancev, 99 nemških nacionalcev, 32 nemške plemenske (Völkisch) stranke, 61 komunistov.

Berlin, 6. maja. (T) Državni kan-celar dr. Marx namerava odstopiti zaradi izida nedeljskih volitev, čim se povrne državni predsednik Ebert v Berlin.

Monakovo, 6. maja. (T) Bavarski ministrski predsednik von Knilling je podal ostavko. Vzrok demisije je iz-id volitev v nemški državni zbor.

Pariz, 6. maja. (K) »Temps« je včeraj v uvodnem članku razpravljal o dosedanjih nemških volilnih izidih in pripomnil, da nemške volitve, kakor se zdi, znova dokazujejo, da je natančna izvedba proporcionalne volilne pravice v Nemčiji preprečila prevratne spremembe v sestavi parlamenta. Po dose-sedaj znanih izidih v različnih politič-nih tendencah v Nemčiji niso nastopile

nobene radikalne izpremembe. List opo-zarja, da bo, če nemški nacionalci nemška plemenska stranka, bavarska ljudska stranka in komunisti glasujejo proti zakonom, ki jih predvideva izve-deniško poročilo, prav težko prodreti onim zakonom, za katere je potrebna dvetretjinska večina. Možno je pa se-veda, da se stranke zedinijo in da se del opozicije vzdrži glasovanja.

London, 6. maja. (Wolff) Včerajšnji večerni listi so presojali izid nem-skih državno - zbornih volitev v glav-nem s stališča, kako bodo uplivala na sprejem poročila izvedencev v Franciji. Kot glavni znak volitev so listi zabele-žili uspeh nemških nacionalcev. Hkrati pa so poudarjali, da ostanejo soc. demo-krti kljub njihovim težkim izgubam prejkoslej najmočnejša stranka. Mnogo pozornosti je vzbudil tudi velik pri-rastek komunističnih glasov in pa dej-stvo, da uspeh skrajne desnice ne ustreza pričakovanjem.

London, 6. maja. (K) Kakor je izvedel Reuterjev urad, pričakujejo v odgovornih londonskih krogih, da bo nemška vlada dobila v državnem zboru podporo nemških nacionalcev, ki je potrebna za sprejetje poročila izveden-cev.

Jovanović in Ninčić pri kralju.

Beograd, 6. maja. (B) Zvečer ob 7. uri 20 minut je bil pozvan na dvor predsednik narodne skupščine Jovanović. Avdienca pri kralju je bila popolnoma v smislu parlamentarnega običaja, ker se po vsaki demisiji vlade ali vrnitvi poverjenega mandata posvetojuje krona s predsednikom zbornice in čuje njegove nasvete za nadaljnje postopanje glede rešitve vladne krize.

Beograd, 6. maja. (B) Okrog 1. ure popoldne je sprejel kralj Aleksander zunanjega ministra dr. Ninčića, ki je ostal pri njem v razgovoru okoli ene ure. Zvečer ob 6. uri je bil dr. Ninčić zopet pri kralju. Avdienci sta v zvezi s predstoječim potovanjem kraljeve dvojice v Pariz, ker je treba do-ločiti vse podrobnosti poseta.

Vlada in narodne manjšine.

Beograd, 6. maja. (Z) Glede po-stopanja proti Madžarom in Nemcem stoji vlada na stališču, da se morajo veljavni zakoni, kolikor v posameznih pokrajinah ne nasprotujejo ustavi, strogo spoštovati. V Vojvodini je po veljavnih zakonih potrebno za ustanovitev kakršnegakoli društva in tudi političnih strank dovoljenje političnega oblastva. Vlada nima namena, da bi na podlagi tega zakona zabranjevala Madžarom politične stranke, ker samo organizacije, ki so osnovane na temelju državne ideje, koristijo konsolidaciji položaja, ne pa take, ki stoje na principu narodnih manjšin in podpirajo, oziroma olajšujejo iredentistični pokret. Vlada je pripravljena manjšinam dovoliti snovanje novih strank na temelju priznanja države. Razume se pa, da je Madžarom in Nemcem na prosto dano, pristopiti k že obstoječim strankam. Vlada ne dvomi o dobri volji početnikov političnega pokreta narodnih manjšin. Je pa nevarnost, da bi se enkrat ustanovljene stranke po nepremišljenosti posameznikov moge oddaljiti od svojega programa in prvotne smeri ter napraviti škodo, ki bi se ne dala lahko popraviti. Pri vsem upoštevanju političnih državljanskih pravic je imela vlada slabe skušnje pri dovoljevanju podobnih organizacij, kakor n. pr. v Bosni z mohamedanci. Pokazalo se je, da kljub najboljši volji voditeljev te organizacije služijo samo medsebojnemu hujskanju. Na prepoved lista »Bacs Megyei Naplo« se ne misli. Prepovedani pa bodo listi, ki se bodo izkazali kot reprezentanti kakšnega političnega združenja.

Naročajte
"NARODNI DNEVNIK"

Organizacije proti „makedonstvujuščin“.

Beograd, 6. maja. (Z) O položaju v Južni Srbiji in o postopanju z Madžari in Nemci poročajo s pristojne strani: Načelnik javne varnosti Žika Lazić se je vrnil s svojega potovanja po Južni Srbiji, kjer je inspical, hkrati pa se udeležil svečanosti ob blagosloavljanju praporov organizacij, ki so se ustanovile proti bolgarskim komitejem. Ta protikomitski pokret je pri tamošnjem prebivalstvu dobil jako mnogo odziva. Na pokretu je udeleženo veliko število našega narodnega elementa, posebno na levem bregu Vardara. Napravljeni so koraki, da se v vsakem večjem selu osnuje organizacija proti bolgarskim odborom. Prvi del naših emigrantov, ki so pobegnili v Bolgarijo, se je vrnil, ker so jim naša oblastva dovolila povratek.

Šibenik proti Italijanstvu.

Šibenik, 6. maja. (D) V nedeljo bi se imela vršiti tukaj proslava 50 let-nice smrti italijanskega pisatelja in zgo-dovinarja rojaka Nicola Tomasea. Italijani so si hoteli dati svoj značaj. V ta namen so prišli v velikem številu zlasti Zadrčani s pagnikom v Šibenik. Za slavnostnega govornika je bil določen poslanec Orano. Jugoslovensko prebivalstvo pa se je uprlo temu, da bi do-bila proslava domačina popolnoma ita-lijanski značaj. Ko je pristal parnik ob obali, je jela množica protestirati, nakar so Italijani reagirali. Nastal je pretep, ki je trajal precej časa. Policija je po-segla vmes in vzpostavila red. Da se prepreči nadaljnji incidenti, je obla-stvo prepovedalo proslavo.

BELGIJA IN ANGLIJA.

Bruselj, 6. maja. (T) Ministrski predsednik Theunis in zunanji minister Hymans sta poročala kralju Albertu o svojem potovanju v London, kjer se je dosegel popoln sporazum z angleškimi državami glede vseh vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, zlasti o odškodni-skem vprašanju, tako da bo lahko skli-cati konferenco takoj po njunem se-stanku v Milanu s predsednikom ita-lijanske vlade Mussolinijem, ki se vrši dne 18. t. m.

D'ANNUNZIO PRODAJA SVOJE ROKOPISE.

London, 6. maja. (T) D'Annun-zijev prijatelj mark Botini se nahaja že delj časa v Londonu, kjer prodaja vse njegove rokopise. D'Annunzio na-merava prodati vsa svoja dela.

BORZNA POROČILA NA DRUGI STRANI

Briand veruje v zmago levice.

Voditelj desnega, takozvanega narodnega bloka je po svojih zadnjih govornih pravzaprav Poincaré, čeprav je v principu vlada nevtalna in ne posega v volilni boj. Za poveljnika levega bloka pa lahko smatramo starega političnega praktika Brianda, kljub temu, da se drži bolj v ozadiju in da v javnosti figurirajo kot voditelji levega bloka Herriot, Painlevé, Caillaux in Maloy. Kakor bo zmaga desnice pomenjala nadaljevanje Poincaréjevega vladanja, tako bo zmaga levice skoraj gotovo privedla na državno krinolo Brianda samega ali pa njemu blizu stoječega politika. Poincaré je svoj program — prinesel smo ga pred kratkim — razvil v skoro preobširni in prenatlačni obliki na banketu »Republikanske federacije«. Briand pa je podal svoje mnenje o bodočih volitvah in splošni politiki v intervjuu z dopisnikom pariške »La Revue Hebdomadaire«. Prinašamo najzanimivejše stavke iz tega pogovora.

— Ali bo nastal obrat na levo?
O tem ni dvoma. Prihodnja večina bo večina levice.

— Ali verujete v uspeh skrajnih strank?
Nikakor ne! Ni komunistične nevarnosti. Kar se pa tiče rojalistov, imajo za seboj le mladiče, ki gredo za njimi, kakor se gre v njihovi starosti tudi za najbolj napačnim revolucionarnim idealom.

— Politiki vas označujejo za načelnika bodoče vlade.
Upam, da pridejo novi moške. Francija je na njih dosti bogata. Kar se mene tiče, se mi zdi, da sem dobro izpolnil svojo nalogo. Sem že zares prestar; treba je to ponuditi mladim; bil sem že

sedemkrat ministrijski predsednik. Imam že pravico na skromen odpočitek.

— Kakšna bo zunanja politika levega bloka, v katerem boste na vsak način med najbolj poslušanimi voditelji?
Ta politika bo internacionaliziranje varnostnega in reparacijskega problema. Nacionalisti ne morejo razumeti, da je Francija mednarodna. Njena važnost in privlačnost, s katero deluje na zunaj, ji nalagata v navedenem oziru vodilno vlogo. K nji se obračajo narodi. Da so se med vojno postavili pod njeno zastavo, so storili to iz vzroka, ker se jim je Francija zdela simbol njihovih aspiracij. Zato je treba mednarodno gledati na rešitev reparacijskega in varnostnega problema.

— Vendar ne zavračate zasedbe Poruhrja, kakor jo je izvedel minister g. Poincaré.

Ne vem, kaj bi storil, če bi bil jaz v oni dobi na krmilu. Sistem okupacije se mi zdi nevaren. Pri taki operaciji držimo jamstvo mi ali pa ono nas. Treba je izvajati prvo in se varovati, da ne nastane drugo. Ko je prišlo k poboji pyramenskem, je bilo potrebno, da bi se francoski vojaki poskrili in samo opazovali, to je, da bi jamstva pravzaprav ne držali.

O poročilu ekspertov se je Briand izjavil tako-le:

Je to peto delo te vrste. Zaključki se ne razlikujejo, pač pa številke. In te, katerim prihaja elaborat Dawesovega komiteta, so za Francijo manj ugodne kot prejšnje.

Briand je na vsak način preostro obsodil politiko min. preds. Poincaréja, ker delo, ki ga čaka, ako bo po volitvah njegov naslednik, tudi zanj ne bo nič lažje.

Med Londonom in Parizom.

(Od našega stalnega pariškega dopisnika.)

— ap. Pariz, 4. maja.

Tednik »Aux Eclaires« priobčuje sledeči popis načina mednarodnih razgovorov: Prvi dan izražajo Angličani in Francozi medsebojne prijateljske zveze; drugi dan razpravljajo v vedno bolj soparnem ozračju; tretji dan se sprejo in grozijo, četrti dan se objemajo in izdelajo skupno poročilo, ki vsebuje najboljše izglede za prihodnjo konferenco...

Topot se je način razgovorov nekoliko spremenil. Najpreje je bilo predvideno, da se sestanejo se pred nemškimi volitvami Poincaré in Macdonald v Chequersu. Po Macdonaldovem govoru v Yorku je Poincaré odpovedal ter je ostal pri svojem sklepu tudi potem, ko je angleški poslanik v Parizu podal znane izjave o dalekosežnosti tega govora. V svrhu vršitve razgovora je moral zopet posredovati g. Theunis. Njegovi pariški razgovori so zopet premaknili »reparacijski kamen«. G. Poincaré je bil prijateljsko obveščen o moči onih, ki silijo hitro rešiti celokupnega reparacijskega vprašanja. Več se do sedaj vseeno ni doseglo. V najboljsem slučaju se more govoriti o čisto psihološkem rezultatu. Vsa druga pričakovanja bodo morala pač potpeti do junija.

Dosedanji razgovori so ugotovili potrebo, da je treba ločiti med onimi vprašanji, ki jih je potrebno rešiti brez posebnega truda, in med onimi, ki zahtevajo daljša in napornejša pogajanja, kakor tudi velike medsebojne koncesije. Lahko se reče, da londonski razgovori niso dosegli meje med »najboljšim idealom« in »resnično realnostjo«, kakor se je izrazil neki angleški list. To »resnično realnost« naj bi tvorile sledeče točke:

1. Natančna določitev tega, kar mora Nemčija storiti, da »izvede« v Poincaréjevem smislu Dawesov načrt (misse à exécution). G. Theunis se je vrnil iz Pariza s prepričanjem, da Francija pod nobenim pogojem ne bo spremenila svoje porušne politike, ako Nemčija ne stori gotovih korakov.

2. Sankcije in garancije, h katerim morajo pristopiti vsi zavezniki, ako bi Nemčija ne izpolnila pogodbenih določil. Solšno se govori, da se je v tem oziru predlagal z belgijske strani sistem, ki predstavlja srednjo pot med Poincaréjevim in Macdonaldovim umevanjem. Po tem vesti, bi se Francija pridružila temu načrtu s pogojem, da stori tudi Macdonald isto. Tu so mnenja, da se bo vprašanje te trdnje zadeve, ki dovoljuje Društvo narodov široko intervencijsko možnost, rešilo diplomatskim potom v zvezi z londonskimi razgovori.

3. Vprašanje čisto vojaške zasedbe Poruhrja povzroča večje težave, nego so do sedaj mislili v Parizu. To vprašanje se samo po sebi spleta z nekim drugim, v katerem je Macdonald popolnoma neizprosen: železniška rešila. S francoske strani se je pojavil predlog, ki do sedaj še ni znan širši javnosti: Dve železniški progi na desnem obrežju Rena naj bi tvorili neke vrste »exploitation mixte«, Francija pa naj bi imela tam svoje nadzorstvene pravice. Ne-

je prosta vse realistične navlake, ki umevajo Ibsenoviha značaj mnogokrat otežkoča. Lenormandove drame — sam jih imenuje »igre«, ker nudijo poleg zapletljivega globokega tragike obilico komičnih prizorov in tipov — so povečoma razdeljene na daljšo vrsto kratkih, živih in učinkovitih slik, katerih vsaka je produkt samo dveh, treh markantnih potez, osvetljujočih trenotno razpoloženje delujočih oseb. Z nedosežnim verzizmom osvetluje pisatelj skrite rane na telesu človeštva; neusmiljeno bica smešno pieklost in nizkotožnost velike tople, obdajajoče redke primere mislečih, čutečih in zato trpečih ljudi. — Izgubljene duše so se prvič vprizorile 1. 1920 v pariškem Théâtre des Arts in so imele v prošli sezoni velik uspeh tudi v Pragi, kjer so jih igrali pod imenom »Turneja«. Na Dunaju so v Reinhardtovi režiji dosegli pod naslovom »Namenlos« — »Bedeutungslos« literarnega dogodka. Snov jim je vzeta iz umetniškega življenja. — Od ostalih Lenormandovih del naj bodo omenjene drame: Obsedenec (Les Possédés), Vročje zemlje (Terres chaudes), Samum (Le Simoun), V pustini (Au Désert) in Casie sen (Le temps est un songe). Od Lenormandovih pripovednih spisov je najbolj znana zbirka Mislec in idijotka (Le Penseur et la Créatine).

— Premijero režira g. Sest; glavne vloge so v rokah gospe Saricheve, gospoda Rogoz in gospoda Skribinca. Sodeluje skoro vse dramsko osebje.

XII. mladinsko predavanje. V nedeljo, dne 11. t. m. se vrši ob pol 11. uri dopoldne v Unionski dvorani zadnje mladinsko predavanje v letošnji sezoni. Na sporedu tega mladinskega predavanja je celotni sinfonični ciklus Bedriha Smetane »Ma Vlast« (Moja domovina), katerega izvajajo orkester Narodnega gledališča v Ljubljani, pod vodstvom kapelnika Balatke. Uvodno besedo o Bedrihu Smetani, prav posebno pa še o ciklusu samem, govori skladatelj Emil Adamič. Mladinci opozarjajo na to predavanje in prosimo starše, da pošljejo mladino v nedeljo v Unio, da se naslaja ob nesmrtnih delih slavnega skladatelja, katerega 40. obletnico smrti smo pravkar se spominjali. Sporedu se dobi-

kaj podobnega je v načrtu glede nekaterih prog na levem obrežju. Zvezo naj bi tvoril francosko - belgijski centum v Kelmorajnu (Köln). Iz tega je razvidno, da je v tem zvezovalu še neko drugo in sicer: evakuacija ozemlja, ki ga je nakazala versailleska mirovna pogodba Angliji.

Med vprašanji, ki so odložena za pozneje, je najvažnejše vprašanje mednarodnih dolgov, ki zlasti Italiji ne da miru. Tu upajo na ugodno rešitev n. pr. na ta način,

Francoski vtisi o nemških volitvah.

Nemške volitve je komentiral francoski tisk z veliko resnostjo, toda brez običajne nezapljujivosti. V splošnem prevladuje mnenje, da se ni v Nemčiji nič spremenilo. Iz volilnih izidov bi se dalo kvečjemu sklepati, da bi republikanska ideja v Nemčiji globoko ukoreninjena. Francoski nacionalisti pravijo: v Nemčiji prevladuje stranka kršitve. Komunisti so prevzeli nekaj socialističnih sedežev in predlagajo novo diktaturo, različno, toda slabšo, nego jo predstavlja diktatura generala v. Seckta: diktatura proletariata.

»Intransigence« je mnenja, da je treba gledati na volitve z veliko previdnostjo in s skepticizmom. Pristaši posameznih strank niso tako strogo ločeni in Nemci sploh ne čujejo, da bi inozemstvo videlo jasno v nemški kotel. Pisec zaključuje, da ni Francija še nikdar tako potrebovala moža izrednih sposobnosti, kakor danes in da je nujno potrebno, da ostane na državnem krmilu še nadalje Poincaré, ki si je nabral tekem dveh in pol let dovolj izkušenj, da ne zavozni državnega voza.

»Petit Parisien« je mnenja, da ne bo novi parlament boljši od starega, marveč celo slabši. Drugeče tudi ne more biti v državi brez vsake tradicije in politične vzgoje, v državi, ki ni nikdar poznala demokracije.

Po »Journalu de Debats« potrjuje skrutinji volilno prognozo. Predvideti je bilo, da zmaga stranka krajnih levice in desnice in

da bi se Francija v tem slučaju uzadovoljila z malenkostnim nemškim odplačilom v gotovini. Splošna situacija na predvečer važnih dogodkov bi se mogla izraziti s temi besedami: Nihče resno ne veruje, da bi kakšna država ali kakšen politik nasprotoval splošni ureditvi celokupnega reparacijskega in povojnega problema. Vsi zaupajo neke vrste fatalizmu, ki naj bi topot uredil vse, kakor je treba...

da se oslabi centum. Proporcni sistem, kakor ga izvajajo Nemci, ne bo nikdar prinesel dobre zbornice in bo omogočal velike spremembe.

Po »Timesu« so pokazale volitve dvojno. Sorazmerno zastopstvo strank, ali bolje rečeno političnih tendenc, se ni znatno spremenilo. Nacionalisti so pridobili tla skrajnih levičev in so sami izgubili na račun skrajne desnice. Številni stari neodvisni socialisti so glasovali za komuniste. Izvolili so torej poslance, ki bodo dobivali svoje direktive iz Moskve, mesto da bi se trudili stopiti v stike s socialistično večino. To je po francoskem mnenju nevarnost, ki jo vsebuje nemški volilni sistem.

Listi spominjajo na slučaj, da bi nacionalisti, ultranacionalisti, poslanci bavarske ljudske stranke in komunisti glasovali proti zakonskim predlogom, ki jih predvideva izvedeniški poročilo, s čemur bi bilo nemogoče veljavno sprejeti onih zakonov, ki bi spremenili ustavo. In v tem oziru je zanimiv sledeči komentar. Omenjene štiri stranke štejejo 175 poslancev, to je več nego eno tretjino bodočega državnega zbora. Zakoni pa, ki zahtevajo spremembo državnih ustave, morajo biti izglasovani z dvotretjinsko večino. Zaključek? Zakoni, ki jih predlagajo izvedenci, bodo cenzurirani v Moskvi. Dosedaj je bilo v Moskvi vrhovno poveljstvo nemških komunistov, ako ostane še nadalje, je možno, da Moskva prepreči izvedbo izvedeniškega načrta.

Politične vesti.

— Damoklejev meč nad Rumunijo. Reuter poroča po informacijah iz rumunskih krogov, da ni misliti, da bi prišlo k definitivni francosko-rumunski pogodbi. Posvetovanja so se tikala obrambe Rumunije proti ruskem napadu po Franciji, ki je ta seveda ne more garantirati. Rumunski državniški sodijo, da visji ruska nevarnost nad Rumunijo kakor Damoklejev meč. Vlada popolna negotovost o namelih sovjetske vlade. Za bližnjo bodočnost Rumunija sicer ne pričakuje, da bi bila resno ogrožena, ali neprestana nevarnost z ruske strani jako zaposluje rumunske državnike.

— Sestanek Poincaré - Mussolini. V rimskih političnih krogih se je razširila vest o predstoječem sestanku med Mussolinijem in Poincaréjem. Na razgovor pride vprašanje onih točk pri reševanju reparacijskega problema, v katerih se ne strinjata obe vladi, konkretiziranje stališča obeh vlad v vprašanju mednarodnih dolgov, ki je za obe državi enake važnosti in vprašanje skupnega nastopa na bodoči mednarodni konferenci.

— Ruski poslanik zapusti Berlin. Poročali smo že o incidentu, ki ga je te dni berlinska policija zagrešila s tem, da je kršila pravico eksteritorialnosti ruske trgovinske misije. Ruska vlada je poslala v Berlin dve ostri not, v katerih zahteva za doščene in grozi s sankcijami. Po zadnjih vesteh namerava ruski poslanik v Berlinu, Krestinski, odgovoriti v Moskvo.

— Belgijsko-ruska pogajanja. Te dni je poselil belgijski poslanik načelnika ruske mirovne delegacije v Londonu, Rakovskega, in izrazil željo belgijske vlade najti pot, ki bi omogočila belgijsko-ruska pogajanja. Poročila pravijo, da je storila prvi korak belgijska vlada v Bruslju.

— Novi češkoslovaški poslanik v Rimu. V rimskih diplomatskih krogih se potrjuje vest, da bo češkoslovaški poslanik v Rimu g. Rybel odpošlican in da pride na njegovo mesto dosedanji češkoslovaški poslanik v Londonu dr. Mastny.

— Francosko-nemški trgovinski odnosi. »Matine« potrjuje vest, da se peča trgovinski minister Loucheur z načrtom za vzpostavitev nemško-francoskih trgovinskih odnosov. Kakor znano prestopajo veljati sedanje določbe verzajske mirovne pogodbe dne 25. januarja 1923. Osebito zube veljavo ugodnostne določbe glede Alzacije - Lotaringije.

vajo v Matični knjigarni. Mladinsko predavanje je namenjeno izključno le mladini.

V petek, dne 9. t. m. se vrši instrumentalni in vokalni koncert Glasbene Matice v Unionski dvorani. O instrumentalnem delu sporeda smo spregovorili v včerajšnji številki. Naj nam bo dovoljeno priložiti k vokalnemu delu, da del izjavi pevski zbor Glasbene Matice in sestoji iz zgolj živih slovenskih skladb, po večini najnovejšega datuma. Adamič je zastopan s svojimi štiri najnovejšimi mešanimi zbori in sicer: Mlitev pastirkov, Narodna, Igra na nebu in Vijola. Marij Kogoj ima dva otroška zbora in en mešan zbor. Izmed Pavčičevih zborov se poje mešan zbor Če rdeče rože zapade sneg, od Ravnika pa možki zbor Kam si šla mladost ti moja, Premrj pa je zastopan tudi z otroškim zborom Rože za Marijo. Iz Lajočeve zakladnice je vzel taktir zbor njegov možki zbor Breza in hrast, otroška zbora Dete jezdi na kolenu in Nagajavje ter mešan zbor Zlato v Blatni vasi. Velika večina teh skladb se izjavi prvič, so izredno težke ter stavijo na zbor naravnost velikanse zahteve; naj jim bo v izvajanju sreča mila. Po celotnem programu sodeč, bo ta koncert najbrže pomenil višek letošnje koncertne sezone. — Vstopnice in predprodaji v Matični knjigarni.

Zenski zbor državnega ženskega učiteljskega Maribor pride v soboto, dne 17. t. m. v Ljubljano ter priredi isti večer ob 8. uri v Filharmonični dvorani koncert z istim sporedom, kakor ga je vršil v soboto dne 3. t. m. z najlepšim uspehom in pri razprodani Götzovi dvorani v Mariboru. Vstopnice bodo od ponedeljka dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

— Slovenski kvartet. (gg. Banovec, Pečenko, Završan, Zupan) priredi v Celju dne 13. t. m. in v Mariboru dne 14. t. m. po en samostojen vokalni koncert z izbranim sporedom starejših in modernih slovenskih skladb. Sloves, ki ga je pridobila ta resna koncertna enota pri ljubljanski publikii in glasb. strokovni kritiki, nam jamči, da bodo ti koncerti vzbudili tudi pri celjskem in mariborskem občinstvu največjo pozornost in da uspejo kar najslajše.

Dopisi.

Laško. V soboto, dne 26. aprila t. l. se je vršila pred takojšnjim okrajnim sodiščem obravna proti županu in advokatu dr. Fr. Rošu v Laškem, ker je ob priliki nekega večjega krokanja, dne 9. aprila v gostilni Grad nekega višjega državnega uradnika oklofital. Dr. Roš je bil obsojen na 500 denarjev denarne globe, odnosno na 5 dni zapora! Skandal je bil posledica demokratskega shoda dne 6. aprila 1924.

Razno.

NA POGREBU PRI TAVLILIH.

Iz Burgerjevih spisov življenja divjih narodov na otočju Južnega morja posnemamo sledečo črtico o pogrebnih običajih pri Tavlih, nekem papuanski plemenu na Novi Britaniji.

— Poglavar vasi Taptavul. To Beo (Dospod Ptič), je neprickovano umrl; pobrala ga je smrt v najboljših moških letih. Zamolklo so se razlegali glasovi goramuta (lesene trombe) po gostih tropskih pragozdovih. Njihova naloga je bila odvrnati hudobne duhove od trupla pokojnika in obenem naznaniti vsej bližnji in daljni okolici, da Ta Beo ni več med živimi. Kar so pri nas zvonovi, to je torej pri teh ljudih lesena tromba. Z glasovi trombe se je mešal vršiš ženski, ki so objokovale smrt svojega poglavarja.

Kmalu po prvi vesti o poglavarjevi smrti so pričeli prihajati ljudje iz sosednjih selišč, da izkažejo pokojniku zadnjo čast. Mrlič je ležal na paradi mizi, svečano okrašen kakor za ples. Na prsih so mu ležali tobak, linata piščalka in letov oreh, bili so mu v življenju vedni spremljevalci, zato jih tudi na onem svetu ne sme pogoštrati. Krog vrta je imel ovle kolobarje školk, domačega denarja, da si lahko na poti v onostranstvo kupi kar bo potreboval. Ostali denar iz školk, ki je bil poprej spravljen v njegovi posebni kolbi, tambl, je bil razvrščen na posebnem odru poleg mrtvega skupaj z njegovim orožjem in orožjem. Pričal je svetu o njegovem bogastvu in dostojanstvu.

V bližini mrliča so se razvrstili vsi domačini in sosedje; na eni strani možki, na drugi ženske. Nekateri možki so delili med navzoče male obroke denarja; tobak in zavojčke punpurja. Prava pojedina s pasjo in svinsko pečenko pa je pričela komaj pozneje. Od časa do časa je najljubša žena mrtvega poglavarja strašno zatulila in odgovorile so ji z enakim tuljenjem in jokom ostale.

Naenkrat se je nekaj zganilo v grmovju. Vse je utihnilo. Iz gozda so se prikazale tiho in skrivnostno strašno našlemljene in zakrinkane postave. S svojim ponašanjem in po svoji opravi so izgledale kakor prikazni z drugega sveta. Pokrite so bile popolnoma z listi različnih rastlin in tudi preko obraza so imele povezen nek čuden klobuk, tako da niso bile čisto nič podobne ljudem. Bili so člani skrivnostne organizacije »dukduk«, ki so prišli počastiti pokojnika. Kakor so prišli, prav tako tiho in skrivnostno so tudi izginili.

Pričela je pojedina; tromba je začela zopet ropotati in ženske so zagnale ponovno jok in vrisk. Mrliča so zavili v rastlinske mreže ter ga položili v grob. Obupni prizori so spremljali ta ceremonija. Pojavili so se čarovniki in molili: »Naj odide tvoja senca v polje blaženih! Naj nikdar v masčevalnem namenu ne obišče te vasi, kajti tvoj morilec se ne nahaja tu, ampak živi daleč od tod pri nekem drugem plemenu!«

V naravno smrt ti ljudje sploh ne verujejo. Smrt je pri njih vedno posledica čarovniške ali zastrupljenja. Gorje pa onemu, ki koga začara ali zastrupi; če ga osvetniki izsledijo, ga zopet zastrupijo. Odprti boji sedaj pod vlado belih ljudi niso več dovoljeni, zato se domačini poslužujejo strupa, da z njim pokončajo svoje nasprotnike in sovražnike. Kavalki poznajo vseh vrst strupe, take, ki takoj povzročijo smrt in take, ki delujejo je polagoma. Sploh so ti ljudje največji mojstri v pripravljavanju strupov na svetu. Strupena zelišča in živali poznajo bolje nego naši učenjaki in znajo strup tudi tako previdno premešati in podtakniti, da se jim skoro nikdar ne more priti na sled.

Po pogrebu so določili nekega To Beo-vega sorodnika, To Lakéja za masčevalca. Ta je dobil nalogo, iskati morlica in ga kaznovati. Odšel je takoj v gozd in dalje po hribih in dolinah iskal sledov za hudodelcem katerega najbrže sploh ni bilo. Toda našel je končno gotovo koga, ki mu je moral, čeprav nedolžen, poplačati s svojo glavno smrt To Beo. Tak je običaj teh primitivnih divjih ljudi.

— Hipnotiziranje žab. Razne živali ocernejo, ako jih nenadoma postavimo na hrbet. Tudi pri žabah se to zgodi zelo lahko. Kar lahko sami poskušamo. Vzemimo žival med obe roki in jo nato obrnimo. Žaba obleži na hrbtu brez vsakega znaka življenja.

— Tat knjig iz potrebe. Budimpeštanska policija je zaprla nekega gimnazijskega profesorja radi obsežnih tatvin v vseh možgih knjižnicah. Dotični profesor je namreč ukradel v raznih knjižnicah dragocene knjige, čisto starske originalne, in jih prodal nekemu antikvarju. Vrednost ukradenih knjig presega več milijonov kron. Med ukradenimi knjigami se nahajajo tudi znani francoski molitveniki iz leta 1498, ki je bil že prodan v inozemstvo za 2000 švicarskih frankov. Na tatvino je prišel antikvar sam, ker se mu je zdel izvor knjig sumljiv. Prijeti učenjak se je skušal usmrtiti. Pri zaslišanju je izjavil, da se ni mogel preživljati s svojim znanstvenim delom.

— Tip sebične žene. Pred haškimi sodnim dvorom je pričela že tretjič razpravo proti neki Desmet, o kateri govori že leto dni vsa Holandska. V januarju lanskega leta so našli v parku Vaakenward napol mrtvega nekega lastnika kinematografa, imenoma Desmet. V bolnišnici je obdolžil zločinca ljubimca svoje žene Kersemakena. Izgleda, da ga je žena pregovorila, naj odvde moč v park pod pretezo, da se tam sestane njegova žena z nekim ljubimcem. Ko sta prišla v park, je oddal Kersemaken na svojo žetev več revolverskih strel in ga pustil na mestu napol mrtvega. Kersemaken in Desmet sta bila seveda takoj aretirana, toda zagovarjala sta se tako spretno, da ni bilo mogovogo dokazati, da sta v kakim medsebojni zvezi. Ženi so samo dokazali, da je skušala nekoč umoriti svojega moža z zastrupljenjem. Na drugi strani so li spet dokazali, da je kupila revolver in se v svoji spalnici vebala v streljanju. Žena se zagovarja, da je hotela umoriti, ker se ni hotel ločiti. Rejvolver je baje kupila iz strahu pred mišmi. Psihater je izjavil, da je Desmet žena sebične narave, ki se ne straši ničesar v do- tega svojega čila.

Prosveta.

K PRIHODU MOSKOVSKEGA HUDOŽESTVENEGA GLEDALIŠČA.

Stirinajšega maja se prično predstave moskovskega umetniškega gledališča, takimenovalne praške skupine, ki se je pod vodstvom Germanove in Masalitnova, najstarejših članov jedra Moskovskega Hudožestvenega gledališča odcepila od njegove glavne skupine. Okoli teh dveh umetnikov so združili najbolj nadarjeni učenci iz moskovske šole Hudožestvenega gledališča, kakor n. pr. Pavlov, Greč in drugi ter ravno tako se slučajno v tujni nahajajoči priznani drugi ruski igralci, ki so pod vodstvom Masalitnova nadaljevali svoje delo po načelu in tradiciji glavnega moskovskega umetniškega gledališča. Do sedaj so uprizorili celo vrsto predstav v Pragi, Berlinu, Danzigu in so začetkom letošnjega leta znova prišli v Zagreb, Beograd in druga mesta Jugoslavije. Obiskali so tudi Sofijo, kjer so bili bratsko sprejeti.

Naši gostje prihajajo k nam iz Dubrovniha in Splita, kjer so počivali po napornem zimskem delu. V skupini je velik del članov, ki je nastopil že v Ljubljani. Iz Ljubljane odidejo v Maribor, nato v Berlin, kjer se združijo z glavno skupino hudožestvenikov, ki se je vrnila s svojega triumfalnega gostovanja po Ameriki.

Premijera v dramskem gledališču. V soboto 10. maja se vprizori prvič v Ljubljani znatno delo francoskega dramatika H. — F. Lenormanda »Izgubljene duše« (Les Râtes) v prof. Juvancičevem prevodu. Lenormand spada med one sodobne francoske pisatelje, ki so vzbudili v svoji domovini kakor v tujni največjo pozornost. V bistvu je Ibsenov učencec; pariška Revue Critique ga imenuje najodličnejšega zastopnika »neobsežnega« med Francozi. Kakor sloviti norveški dramatik, tudi Lenormand najraje obdeluje psihološke probleme, izvirajoče iz abstraktnega duševnega razpoloženja gotovih tipičnih zastopnikov človeške družbe, samo da je pri njem ekspozicija razvoja abnormalnosti manj zagonetna, jasnejša, ker

— **Priseljevanje v Argentino.** Zaradi novega zakona v Zedinjenih državah, je številno priseljevanje v Argentino zelo naraslo. V teku prvih štirih mesecev t. l. se je priselilo v Argentino tritratno toliko ljudi kakor v istem času lanskega leta. Največ priseljenec je iz Nemčije, češkoslovaške in Poljske.

— **Uspesobnostni izpiti za osnovne in meščanske šole na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja v času od 25. aprila do 5. maja. — **Uspesobnostni so bili:** I. za meščanske šole: Kerne Leopold, S. Bahovec Helena, S. Marinko Franciska (III. sk.), S. Rozman Marija (II. sk.), S. Blejec Marija (2. odliko), S. Celestina Ljudmila (2. odliko), Prekuh Josipina in Vidmar Marija (I. sk.).

— **II. za osnovne šole:** Milan Deskovski, Alojz Dolinšek, Karel Fakin, Anton Flegar, Friderik Hegler, Ivan Jamovič, Rudolf Kavčič, Franc Košca, Gustav Krasevec, Mirko Kregelj, Josip Lekše, Franc Logar, Franc Mervar, Vladislav Mlekuž, Milan Pavlovce, Franc Peček, Avgust Pešič, Ciril Pivk, Vasilav Požar, Srečko Kršnik, Franc Špan, Aleksander Dominik. — **Marija Bežek-Mahovčič, Serafina Dacar, Josipina Erker, Vida Freilich, Ana Gradišar, Franja Grohar, Marija Hočvar-Tiegl, Staša Horvat, Valerija Hrovat, Marija Igljč, Barbara Jemežič, Sonja Klovar, Marija Krdomelec-Vyzowce, Ana Kren, Angela Kunstler, Lea Mayer-Kaiserberger, Jožica Perme, Anka Podbol, Draga Podbol, Elza Podbol, Vida Podreberšek, Helena Rom, Bogdana Rupnik, Alojzija Rus, Valerija Sevar, Aibina Skok, Antonija Škerle, Ana Šubic, Marija Uhlir, Mira Urh, Verena Vodušek, Berta Zrimec in Marija Žagar.** — **III. Posebne izpite so napravili:** a) iz italijanščine: Angela Čehovar, Ivana Dekleva, Helmut Gallatia, Angela Legiša, Marija Škokar, Jelka Wrišcher (2. odliko); b) iz srbohrvaščine za meščanske šole: Bogomila Benedik, Marija Benedik, S. Marija Plevčič (2. odliko), Marija Radč-Bedeoković in Ljudmila Sirk. — **Reprobirana sta bila dva kandidata, med izpitom so izstopili trije kandidati in tri kandidatkine.**

— **Radicev proglas v Beogradu.** Današnji beograjski listi prinašajo v celoti proglas HRSS, ki v Beogradu ni bil zaplenjen.

— **Konec tipografske stavke v Budimpešti.** Stavka in tiskarski obrti se je v soboto popolnoma končala.

— **Udruženje rezervnih oficirjev.** V Novem Sadu je prišlo udruženje rezervnih oficirjev izdajati svoj list »Ratniški Glasnik«.

— **Udruženje je dobilo od države letno subvencijo v znesku 300.000 Din za pomoč bolnim rezervnim oficirjem za bivanje v zdraviliščih.**

— **Poštni čekovni urad v Črni gori.** Z odlokom ministrstva pošte in telegrafa je bila te dni odprta pri vseh poštinih uradih v Črni gori poštočekovna služba.

— **Ameriki proti izmuznemu tisku v Ameriki.** V skupščini države New York je bil predložen zakonski načrt, po katerem bi morala biti vsaki novinski publikaciji v inozemskem jeziku, publicirani v državi New York, pridejana tudi prestava v angleškem jeziku. Za enkrat se ni pričakovati, da bi bil zakonski predlog v skupščini sprejet, vendar pa predlog kaže, da je v Ameriki zelo veliko razpoloženje proti izmuznemu tisku.

— **Znižana vožnja za poset kopališč v Češkoslovaški.** »Prager Presse« poroča, da se uvedejo z veljavnostjo od 16. t. m. za 33 odstotkov nižji železniški vozni listi II. in III. razreda za inozemske posetnike državnih ali drugih kopališč v republikli. Znižanje velja za take posetnike, ki ostanejo najmanj 10 dni v enem zdravilišču, če se vozijo po progih državne ali pa po progih košičko-bohuminske železnice.

— **Pasterjev zavod v Nišu.** V kratkem bo zgrajena moderna in velika stavba Pasterjevega zavoda v Nišu.

— **Pritožbe proti beograjski policiji.** Iz Beograda poročajo: Nocojšnje »Novosti« poročajo pod naslovom »Škandal na beograjski policiji«, da so na prvi (pravoslavni) večer predprijavi na upravljalno mesto nek žensko, ki je bila na pomoč so se slišali celo na ulico. Dne 30. aprila so policijski organi te ženske aretirali, v soboto, 3. t. m. med 8. in 9. zvečer pa je ambulanca odpeljala z uprave mesta osebo, ki je bila po vseh znakih videti mrtva. Na vprašanje, kaj to pomeni, so odgovorili policijski organi, da je to bila ženska, ki je bila po vseh znakih videti mrtva.

— **Stavka odvetnikov.** Iz Vencene na Laškem poročajo, da so stopili v stavko vsi odvetniki tamosnjega okraja. Odvetniki zahtevajo povečanje številca sodnikov. Dokler vlada ne ugoditi tej zahtevi, se bo stavka nadaljevala. Vsi delavci se ne morejo vršiti nobene sodne razprave.

— **Lastniki žganjehov in cele države** imajo 20. t. m. svoj kongres v Beogradu.

— **Nalezljive bolezni v Beogradu.** V zadnjih desetih dneh je obbolelo v Beogradu 168 oseb na raznih nalezljivih boleznih.

— **Internacionalni kongres filozofov.** Početkom meseca junija bo v Neaplju internacionalni kongres filozofov, na katerem se bo razpravljalo o vseh važnejših filozofskih problemih današnjega časa.

— **Nova hidroelektrična centrala.** Niška občina je sklenila, da še tokom tega poletja zgradi novo hidro-električno centro na Nišavi.

— **Interkonfesijski zakon.** V katoliškem odelku ministrstva ver se stavlja se načrt interkonfesijskega zakona. Načrt se bo izročilo posebnim strokovnim komisijam v Beogradu in v končnovalni redakciji.

— **Sola za politične znanosti v Rimu.** Italijanska vlada je izdala dekret, po katerem se na rimski univerzi osnuje visoka sola za politične znanosti. Sola bo odprta 1. oktobra. Po programu nove znanstvene institucije, bo sola enako urejena znani visoki soli za politične znanosti v Parizu.

— **Družinska tragedija v Ameriki.** V Čikagu prebiva žena Janeza Kirna, ki se je že tritratno od svojega moža. Te dni je prišel v Čikago od svojega moža. Te dni je prišel v Čikago od svojega moža. Te dni je prišel v Čikago od svojega moža.

— **Plasovanje prevarane žene.** Ljubomir Stojčević, posestnik v vasi Bošnjak pri Pederovu ni živel v najboljših odnosih s svojo ženo. Ponovno mu je žena očitala, da je vasa, kar je utemeljevala s tem, da ne

vrši zadostno zakonskih dolžnosti. Konec takih očitkov je bil navadno pretep, pri katerem se seveda žena kot slabša ni najboljšje odrezala. Nekega večera je prišel Ljubomir Stojčević zopet nekoliko kasneje domov. Žena ga je takoj začela povpraševati, kje da je toliko časa bil in da jo je skoro gotovo zopet varal. Mož jo je zastopil pogovarjal, da ni bil nikjer in da je ni varal. Končno se je naveličal prepira z ženo in legel v posteljo. Toda tudi sedaj ni hotela žena utihniti. Da jo prestraši ji je mož zagrozil, da ji bo z britvijo prečezal vrat. Žena se je ustrašila grožnje in je utihnila. Mož je zaspal. Z grožnjo o britvi je žena tekom noči prišla na misel, da bi ona z britvijo resnično izvršila dejanje, ki ji ga je mož samo obetal. Pozno v noči je Stojčevićevo žena vstala, vzela britev in šla k moževi postelji. Odgrnila je odejo in da se nakoreniteje mašuje nad moževim varanjem, mu je z britvijo odrezala spolovilo. Mož se je iz spanja prebudil in pričel kričati na pomoč. Prihiti so sosedji, ki so našli Stojčevićevo vasa v krvi. Nesrečni mož je bil prepeljan v bolnico in je malo upanja, da okreva.

Ljubljana.

— **Cvetilni dan »Akad. društva Jugoslovanskih tehnikov v Ljubljani«.** »Akad. Društvo Jugoslovanskih tehnikov v Ljubljani« priredi v nedeljo, dne 11. maja t. l. cvetlični dan in prid izpopolnitve strokovne knjižnice. Ker je to edina knjižnica te vrste na univerzi v Ljubljani, ter jo mora omenjeno društvo vzdrževati brez vsake državne podpore, prosimo cenjeno občinstvo, da pripomore k dobremu uspehu te akcije v kar največji meri. Istočasno prosimo vsa društva, da se ozirajo na naš cvetlični dan in ne prirejajo istodobno sličnih prireditve. — **Odbor.**

— **O zatiranju predence.** Mestni magistrat razglasi: Posestniki, uživalci in najemniki zemljišč morajo po svojih nivalah, travnikih, pašnikih, poljskih mejah, cestnih obronkih, železniških nasipih in po drugih zemljiščih zatreti predence vsaj predno začne cveteti. Ako se bo našla na kakem zemljišču predence že cvetoča, se bo ušla brez odloga na zamudnikove stroške. Brezbržneži se kaznujejo z globlo do 2000 Din. V slučaju nezletljivosti se spremeni globa v zaporno kazen.

— **Ker je sv. Jurij v nedeljo obiskal Grad s prevelikim dežjem,** so se ljubljani zbalji in ostali doma. Šentpetrovska ženska in moška podružnica Ciril-Metodev družbe je sv. Jurija lepo prosila — naj pride še enkrat, ampak s solncem. Sv. Jurij je ustrege prošnji in obljubil, da pride to nedeljo. Zato v nedeljo 11. maja vsi na Grad, kjer se vrši letošnje Jurjevanje z izredno bogatim sporedom.

— **Mestna Orjuna Krakovo-Trnovo** va bi svoje članstvo na sestanek, ki se vrši danes 7. maja ob 20. uri v salonu gostine Mrak, Rimska cesta 4. Na sporedu razgovor o razviti prapora. — **Odbor.**

— **Splošno podporno društvo uradnih slug-železnicearjev v Ljubljani** sklicuje sestanek društvenikov za dan 7. maja ob 7. uri zvečer v Rokodelskem domu. Po sestanku bo odborova seja.

— **Sestanek uradnih železniških slug.** Vsi železniški uradni slugi se vabijo, da se udeležijo dne 7. t. m. ob 7. uri zvečer sestanka v Rokodelskem domu (Komenskega ulica). Po sestanku odborova seja. — **Odbor.**

— **Godbeniki in kavarina Emona.** Glasilo »Saveza muzikara SHS« objavlja, da ne sme sprejeti noben godbenik mesta v ljubljanski kavarini Emona. Vzrok zapore so slabe plače godbenikov v tej kavarini in pa šikanse s strani uprave.

— **Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane** od 27. aprila do 3. maja izkazuje, da je umrlo 23 oseb in sicer 10 moškega in 13 ženskega spola (tj. 9). Med tem časom se je rodilo 23 otrok 11 moškega (1 mitvo-rojenec) in 12 ženskega spola.

— **Dobava obleke in čevljev za mestne uslužbenke.** Mestna občina Ljublj. razpisuje tem potom ponudbe krojaških del za izvršitev 46 oblek za mestne slugi in 8 uniform (bluz in hač) za tržno stražo. Dalje razpisuje dobavo 55 parov trpežnih moških čevljev iz teletine odnosno pitlingov. Končno razpisuje dobavo 55 uradnih čepic po vzorcu kakršnega imajo dosedaj mag. slugi oziroma tržna straža. Ponudbe so vrožiti do 15. maja 1924 v mag. vložišču. Ponudbe za izvršitev krojaških del imajo obsegati cene za suknjič, telovnik, hlače in bluze. Dalje imajo obsegati pridatke, katere dobavi obrtnik kakor n. pr. sukanec, svila, gumbi itd. ker da vse blago s podlogo t. l. mestna občina sama. Ponudbe za dobavo čepic imajo obsegati ceno za kompletno narejeno čepico, katere vzorec se vsak čas lahko ogleda v mestnem gospodarskem uradu. Istočasno imajo obsegati ponudbe za dobavo čevljev cene za kompletno izgotovljeno blago.

— **Polijske ovadbe.** V zadnjih 24 urah so prišle na policijo s sedeče ovadbe: 1 tatvina, 2 pijanstva, 11 prestopkov cestno-polijskega reda, 1 prekoračenje policijske ure, 1 prekršaj predpisov o pasjem kontinuu, 1 poškočovanje tuje lastnine, 1 prekršaj zlagajvalnih predpisov, 1 grdo ravnanje z lastnim otrokom, 1 poskušni samomor.

— **Splašeni konji.** Oostilničar Gregor Habjan iz Siške je včeraj napregel konje na dvorišču, hotel se peljati po opravkih. Pri tem pa so se konji splašali in zdrijali preko dvorišča na ulico. Pri tem je padel Habjan raz voza in zadobil lahke poskodbne na glavi. Splašeni konji so dirjali naprej po Gosposvetski cesti in se zaleteli v voz lapača Janžeta s tako silo, da so konji skočili vsled močnega karambola dobesedno na voz. Sele po daljšem času se je posrečilo splasene konje ukrotiti in jih privedi nazaj gospodarju.

— **Obleka je bila ukradena** delavcu Jožetu Brinovcu vredna 300 Din.

— **Razgrajal. Vilko T.,** bančni uradnik je razgrajal v družbi svojih tovaršev v kavarini Leon in je pri tem napravil škode za 1100 Din.

— **Tatvina kambrika.** Služkinji Ivani Holzman na Cankarjevem nabrežju je bilo ukradeno 4 metre modrega kambrika v vrednosti 100 Din.

Maribor.

— **Naš plakat »Tarzana«** je razburil nekatere gospode v Mariboru in sicer tako zelo, da so šli celo na policijo protestirati proti »poljudljivemu« plakatu. Človek mora biti v resnici skrajno pokvarjen, da vidi v slikli boja na življenje in smrt, to namreč predstavlja naš plakat, erotiko. Vrh tega pa morajo biti moralisti v Mariboru tudi skrajno omejeni, da vidijo v krvavečem telesu Tarzana in pa v grozovitem izrazu opice — seksualnost. Ogorčenost mariborskih moralistov pa je naravnost ogabna, če pomislimo, da se ti gospodje niso zgražali tudi nad najbolj lascivnimi romani, ki so že izhajali v slovenskih listih, da pa so se mogli zgražati nad Tarzanom, ki je po svoji poštenosti lahko vsem moralistom za vzor.

— **Stanovanja za hudožestvenike.** Ker v hotelih ni mogoče rezervirati dovolj sob (25), se je Uprava Narodnega gledališča obrnila na meščanstvo s prošnjo, da bi ji dalo za par dni na razpolago nekaj sob za nastanitev hudožestvenikov, ki prispo v Maribor okrog 18. t. m.

— **Zaključek razstave »Kluba mladih«.** Razstava ljubljanskega »Kluba mladih« se je v nedeljo 4. t. m. zaključila. Rezultat je zelo slab. Obisk je bil tako majhen, da z vstopnino niso kriti režijski stroški, ne glede na stroške za prevoz umetnin. Prodani sta samo dve deli, ena slika in en kip Toneta Kralja. Pred zaključkom je v nedeljo dopoldne predaval v razstavi dr. Šnuderl o »najnosti ekspresionističnega izražanja«. Obisk predavanja je bil bolj pičel.

— **Kantova proslava.** Proslava 200 letnice rojstva velikega misleca Imanuela Kanta, ki jo je priredila Ljudska univerza v pondeljek zvečer, je prav lepo uspela. Poljudnim predavanjem g. inž. Kukovca (o Kantovem življenju) in g. prof. Dolajca (o Kantovih delih) je prisostvovalo okrog 200 oseb. Zaradi pozne ure se je tretje predavanje g. prof. Favaja (o Kantovi etiki) preložilo na 12. t. m.

— **I. SSK »Maribor«** zopet prvak Maribora. V nedeljo se je vršila prvenstvena tekma med SV »Rapid« in I. SSK »Maribor« ki je izpadla neodločeno 2 : 2. Ker ima I. SSK »Maribor« o rezultatu z drugimi klubi 2 točki več, ostane še četrto leto prvak mariborskega sportnega okrožja.

— **Idealni mariborski maturanti.** Letošnji maturanti državne gimnazije v Mariboru se pripravljajo pod protektoratom g. ravnatelja dr. Josipa Tomiška, da se po dajo po maturi pod vodstvom gg. profesorjev na poučno potovanje po naši državi. To potovanje pa ne bo zgolj zabavna ekskurzija, ampak zamišljeno je tako, da bo velikega kulturnega pomena za vse kraje kamor bodo prišli, pred vsem pa bodo posvetili največjo pažnjo industriji, obrti in trgovini v Sloveniji in vsestranskemu zblizanju Jugoslovanov. Predavati hočejo namreč na svojem potovanju v brezplačni, vsemu občinstvu dostopni predavanji o razmerah v Sloveniji, tako prosvetnih kakor obrtnih, industrijskih, trgovskih in sploh gospodarskih. Predavanja bodo po možnosti tudi ilustrirali s skopičnimi slikami, za katere se bodo kakor tudi za podatke o obratu, obrnili na večja podjetja v Sloveniji. Smatramo te zamislike mariborskih maturantov zelo lepim in hvalevrednim ter priporočamo našim pridobitnim krogom, da jim z vsestransko podporo gredo na roko. Njihovo potovanje bo pravzaprav nekaka propaganda za Slovenijo, za njeno industrijo, obrt in trgovino. Zato naj ti krogi uvažujejo pomen tega podjetja ter jim naklonijo tudi denarno podporo. Mariborski gimnazijci pa, ki daje naši domovini tako idealne in za napredek našega narodnega gospodarstva tako navdušene maturante, čestitamo.

— **Barvanje državnega mostu.** Novi državni most čez Dravo je pričel na železnih delih zadnje čase rjaveti, radi česar bo sedaj na novo prebarvan. Barvanje, ki bo trajalo več tednov in stalo okrog 100.000 Din je že pričelo.

— **Javna dobrodelna tombola,** ki bi se imela vršiti v prid zgradbe otroške bolnice dne 4. t. m. na Glavnem trgu v Mariboru, je bila radi slabega vremena preložena na nedeljo 11. t. m. popoldne.

— **Mariborska prostovoljna požarna bramba** je imela v nedeljo ob 10. uri dopoldne veliko in zanimivo večbo na Trgu Svobode. Vežbi je prisostvovalo klub deževnemu vremenu veliko občinstvo. Popoldne in zvečer je priredila požarna bramba v vseh prostorih pivovarne Götz Florijanovo veselico, ki je tudi dobro uspela.

— **Nabralna akcija za ljudsko knjižnico** se bo zaradi dežja, ki je kvaril nedeljsko prireditve, nadaljevala prihodnjo nedeljo 11. t. m. Prav tako pa je tudi za nedeljo popoldne napovedana tombola v prid otroške bolnice morala biti preložena na nedeljo 11. t. m.

— **O zdravstvenem stanju mestne občine** je izdal mestni fizikat za dobo od 25. aprila do 3. maja nastopno poročilo: Škrlatinka, prejšnji 4, trebušni oždr, prejšnji 1, ošpice, prejšnja 2, oba odzdravljena, šen, prejšnji 1, nova 2, ostanjejo 3.

— **Državna borza dela v Mariboru.** Od 25. aprila do 3. maja je bilo na razpolago 466 prostih mest. Dela je iskalo 524 oseb. Posredovanj se je izvršilo 378. Med tem časom je odpotovalo iz Maribora 67 oseb. Od 1. januarja do 3. maja je bilo državni borzi dela naznanjenih 2691 prostih mest, dela je iskalo 3937 oseb, posredovanj se je izvršilo 1433 in odpotovalo je iz Maribora vsega skupaj 951 oseb.

— **Beg iz mariborske kaznilnice.** V nedeljo dopoldne sta se po maši v jetnišnici okrožnega sodišča skrila v kapetici dva kaznenca, eden obsojen na dve, drugi na štiri leta ter potem pobegnila skozi neko okno na prosto. Enemu se je posrečilo odnesti pete, drugega pa so stražniki in policiisti kmalu po pobegu ujeli pri Dravi pod Veliko kavarno.

— **Nezgod.** V mariborsko bolnico je rešili včer dne 5. t. m. pripeljal 43 letnega delavca Ivana Pogelška. Pogelška, ki je rodom iz Šmarja pri Celju, je zadela k. m.

— **Pretep.** V pijanosti se je dne 4. t. m. strel 38 letni delavec Alojzij Mikar in bil pri tej priliki na levem očesu in na čelu težko ranjen. Vsihi dobljenih ran je Mikar naslednji dan iskal pomoči v bolnici, kjer so ugotovili, da ima zelo pretresene možgane.

— **Slepar.** Te dni se je neki tukajšnji ženski predstavil približno 22 letni mladenič, ki pravil, da služi z njenim sinom v istem polku, ter ji sporočil sinovo željo, da mu izroči zanj obleko in nekaj denarja. Ženska je temu tudi ustregla, prepoznalo pa se je uverila, da je nasledil goljufa.

Gospodarstvo

Trzna poročila.

ZITO.

Novi Sad, 5. maja. Pšenica 325, koruza 230—240, moka »6« 320—330, ječmena 330, oves 265 dinarjev.

KOŽE.

Zagreb, 5. maja. Bosanske in dalnatske 13—15, domače lahke in srednje 17 do 18, težke 19, telečje 30—33 dinarjev za kg. 35—38 Din brez soli, 45—48 Din za kg brez glave in nog, razsoljene.

USNJE.

Zagreb, 5. maja. Vachekruponi, težki, 1a 95—96, 1la 90—92, lahki 1a 88—90, 1la 84—86, vache polovice težke 66—78, lahke 60—62, blank črn 73—75, kravina rmena 105, črna 100—102, telečji boks 1a 30—32, 1la 27—28, 1la 25—26, 1va 23—24, podplat 60—65, vrat 45—48 dinarjev.

× **Ekonomsko Orjuno, osrednjo reg. zadrugo z o. z. v Ljubljani** je ustanovila Organizacija jugoslovanskih nacionalistov. Zadruga se bo uveljavljala v vseh strokih produkcije, trgovine in denarnega gospodarstva. Osnovni kapital znaša 1 milijon dinarjev in je razdeljen na deleže po 100 dinarjev. Podpisovanje deležev se vrši sedaj in daje vsa pojasnila Ekonomska Orjuna, osrednja reg. zadruga z o. z. v Ljubljani. Gledališka ulica 8.

× **Velik konkurz v Budimpešti.** Budimpeštanska firma Wiss & sin je prišla v konkurz. Pasiva znašajo baje okrog 510 milijard madžarskih kron.

× **Mednarodni vzorčni semenj v Padovi.** V Padovi se bo vršil VI. mednarodni semenj vzorcev od 5. do 19. junija t. l. Podrobnejše informacije je dobiti v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani med uradnimi urami.

× **Avtomobilna zveza Ptuj-Maloze.** Neka družba namerava uvesti redni avtomobilni promet med Ptujem in Haložami. Ta zveza bo zlasti važna za haloško vlnsko trgovino, ker je bil poset tamkajšnjih producentov zelo slab ravno radi nedostajanja vsakega komunikacijskega sredstva.

× **Obtok bankovcev v naši državi** je znašal po izkazu Narodne banke z dne 22. aprila 5549.6 milijona dinarjev t. j. za 42.9 milijona dinarjev manj, kakor po prejšnjem izkazu.

× **Zakon o kartelih v Češkoslovaški.** »Prager Presse« doznava, da pripravlja češkoslovaška vlada načrt kartelskega zakona. Pobudo k takemu zakonu je dalo dejstvo, da imajo sedanji karteli v Češkoslovaški svoje sedeže, tovarne in ves obratniški aparat v inozemstvu, v tuzemstvu pa večinoma le zastopnike, ki v mnogih slučajih inozemsko blago le adjustirajo, vsled česar nastaja državi velika škoda na carini in drugih pristojbinah. Zakon nikakor ne namerava razpusiti kartele, temveč hoče le vpejati kontrolo države nad kartelnimi pogodbanji, ker bo vsaki kartelni pogodbi treba državne odobritve.

× **Obnova trgovine v Srbiji.** V letih 1919—1923 so obnovili ali otvorili na področju kraljevine Srbije 13.000 trgovin. Na Beograd odpade od tega 350, na ostala mesta 8000 in na sela 1500 trgovin.

DOBAVE.

× **Dobava pločevine.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje oteratno licitacijo na dan 22. maja 1924 za dobavo 6.000 kg pocinkane železne pločevine 2000 × 1000 × 0,65 mm. Pogoj se nahaja v vpogled pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

× **Prodaja ročnih karbidnih svetilk.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani ima na prodaj 1099 ročnih karbidnih svetilk, ki so še nerabljene in v dobrem stanju. Vzorci se nahaja na ogled med uradnimi urami pri ekonomskem odeljenju v postopju bivšega inšpektorata d. ž. nasproti velesejma in v mat. skladišču d. ž. Maribor. Ponudbe je predložiti najkasneje do 25. maja 1924 ekonomskemu odeljenju v zaprti kurtiziji z označbo: »Ponudba k št. 893 III/24«.

× **Dobava kolesnih obrocev.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje oteratno licitacijo na dan 26. maja 1924 za dobavo 108 komadov kolesnih obrocev. Pogoj se nahaja v vpogled pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

× **Dobava mercedes-motorjev.** Pri odeljenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 26. maja t. l. oteratna licitacija glede dobave 9 mercedes-motorjev. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Smešnice.

SKRBNO VPRAŠANJE.

Pri naborni komisiji v vojni dobi je bil zdravniku predstavljen mlad, čvrst fant. Zdravnik: »Ali si zdrav?« Fant: »Ne, v trebuhu me večkrat ščiplje.«

Zdravnik: »Mene tudi. Se kaj?« Fant: »V prsih me bode.« Zdravnik: »Mene tudi. Se kaj?« Fant: »Pravijo, da sem malo »engav« tenk, tenk... Ali so oni tudi, gospod dohtar?«

Zdravnik: »Marsci! Untauglich!«

DOBER PREDLOG.

A.: »Pred šestimi meseci?« odšel naš fant k vojakom in še danes ni nič pisal. Skrbni me in rad bi mu pisal, kaj z njim.« B.: »Piši mu, naj pošlje svoj naslov!«

Razlika. Torej Ti in Ivanka sta se poročila in sta srečna? Da, ona je srečna, jaz pa sem poročen!«

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 6. maja. Napoved za 7. maj. Spremenljivo hladno vreme bo trajalo naprej.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevalca«. Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Današnje prireditve:

V Ljubljani:

Drama: »Ana Karenina«, Red B. Opera: »Carjeva nevesta«, Red E. Kino Ideal: »Kdo je morilec?« Detektivska drama v 6 dejanjih. V glavni ulogi Viggo Larsen.

Kino Tivoli: »Ples na vulkanu«. V glavni ulogi Violeta Napierška. Kino Ljubljanski dvor: »Arabske noči«. Krasnja orijentalna drama.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: Lekarna Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor pri glavnem kolo-dvoru.

Vedno zadnje novosti

SAMO

šelenburgova ulica 3

Gričar & Mejač.

Trboveljski premog in drva dobavlja

Družba Ilirija,

Ljubljana,

Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Plačilo tudi na obroke.

Iz raznih krajev.

— **Strašen zločin.** Ilija Paroci v Malem Idrijo, kmetički delavec, je dalje časa živel v ljubezenskem razmerju s Katico Cabradi. Posledica ljubezni je bila, da je Katica rodila sina. Po rojstvu nezakonskega sina se je pričel Ilija odtujevati Katici in si izvolil za ljubico drugega dekleta, s katerim se je hotel tudi poročiti. Nekaj dni pred poroko se je pa Ilija vrnil k svoji stari ljubici Katici in ji prišel obetati, da hoče razdreti zakoro, da ima le njo rad in da jo tudi poroči. Ilija je zahteval, da mora Katica z njim pobegniti iz vasi, Katica je pristala na zahtevu Ilije in je nekega večera prišla na sestanek, po katerem naj bi pobegnili iz vasi Mali Idrijs. Kakor hitro je pa prišel v temni noči Ilija v bližino Katicice, je potegnil nož in svoji ljubici prerezal vrat, da je na mestu izdihnila. Katica je imela v naročju svojega nezakonskega otroka. Tudi nezakonskemu otroku ni prizanesel zločinski Ilija. Zagrabil ga je in mu tudi prerezal vrat. Po svojem strašnem dejanju je šel Ilija v Črno brdo, kjer se je naznanil oblasti. Pri zaslišavanju je izjavil, da je izvršil svoj zločin premišljeno in da je hotel po umoru Katicice in nezakonskega otroka zaklati tudi svojo novo nevesto, nakar bi si še sam končal življenje.

— **Umor v Čakovcu.** V Čakovcu je 15 letni Martin Horvat za plačilo 50 Din in pol litra vina, katero je dobil od kmetijskega fanta Vinka Kuvovca, umoril 10 letnega dečka Gjuro Novaka.

— **Samomor studentke.** Leposlava Petrovič, 24-letna študentka farmacije v Zagrebu, se je 30. aprila ponoči zastrupila s morijem in je na posledicah zastrupitve tudi umrla. Vzrok samomora se pojasnjuje na tale način: Zagrebška policija je iskala pustolovko Leposlavo Petrovič, artistinjo 18 let staro, rojeno v Beogradu ki je dne 26. aprila bivala v Zagrebu. Policija je pomotoma aretirala študentko Leposlavo Petrovič, ki ima enako ime z artistinjo Petrovič. Študentko Petrovič so na policiji zaslišali, ki ure in zdravniško preiskali, akoravno se je takoj legitimirala kot študentka farmacije. Po posredovanju njenih koleginj je bila Petrovič izpuščena iz policije. Brezobziren nastop zagrebške policije je pa Leposlavo Petrovič tako razžalostil, da se je zastrupila s morijem. Tragičen slučaj samomora vzbuja v Zagrebu veliko pozornost in še večjo kritiko vsled postopanja policije.

— **Po štiri-mesečnem zakonu.** V torek zvečer ob 7. uri je iskala pomoči na beograjski občinski ambulanci mlada žena v zelo žalostnem stanju. Po obrazu polna podplute krvi od udarcev in po rokah opraskana in krvaveča se je plakajoča zgrudila na stol vsa onemogla. Ko se je mlada žena nekoliko umirila, je povedala, da se piše Milka Zikić. Preteklega leta je bila Milka, ki je rodom ljubljanka, s svojimi starši na počitnicah v Primorju. V istem času se je nahajal v Primorju na počitnicah tudi Laza Zikić, ki se je izdal za beograjskega trgovca z ribami. Mladi Milki je Zikić toliko časa dvoril, da je slednjič v sporazumu s

svojimi starši privolila v to, da se poroči. Milkin oče je obetal ženinu, da bo dal 31.000 Din dote. Milka in Laza sta se poročila in odšla v Beograd. Zelo je bila Milka razočarana, ko je prišla na Zikićev dom in videla, da njen mož ni tako sijajno situiran, kakor je bil v Primorju pripovedoval. Kmalu po poroki so se pričeli družinski prepirlji, predvsem vsled tega, ker Milkin starši niso izplačali Zikiću obljubljene dote. Prepirlji so navedeno končali s tem, da je Laza pretepel svojo ženo Milko. Toda Milka je radevoljno prenašala gorje nasrečnega zakona in ni nikomur potožila. Nesrečno zakonsko življenje je postajalo za Milko, vsled vedno pogostejših dejanskih napadov njenega moža, z vsakim dnem neznošnejše. Nekega dne se je zato odločila, da pobere svoje stvari in odpotuje k svojim staršem v Ljubljano. Zikića je odločitev svoje žene zelo razsrdila. Ko se je Milka odpravljala v Ljubljano, jo je napadel in tako pretepel, da je morala iskati pomoči v beograjski občinski ambulanci. Vsled živinskega nastopa je bil sedel Zikić aretiran, dočim je morala Milka vsled težkih telesnih poškodb iskati pomoči v bolnici.

— **Zgradištev tvornice za aeroplane v Beogradu.** Beograjski aeroklub je sklenil, da na Makišu pri Beogradu še tekom tega leta zgradi tvornico za aeroplane. Tovarna bi bila delniško podjetje, pri katerem bi imel polovico delnic klub, a polovico privatni udeleženci. Zgradištev tvornice bi stala 20 milijonov dinarjev. Letno bi tovarna zgradila 100—150 aeroplanov.

Izpred sodišča.

Z NOŽEM.

Na Svečnico so pili razni gostje v neki gostilni v Domžalah. Igral jim je neki slepi godec in Hace je pobiral za godca denar. Pri tem se je spri z nekim Ivanom Kraljem. Padlo je najprej par klofut, nato pa je potegnil Kralj nož in je sunil Hacetu v desno podleht in mu je vrezal za 15 cm globoko rano. Mož se je zagovarjal s silobranom, česar pa ni mogel dokazati, ker so povedale priče, da je tekel kakih 200 do 300 korakov za njim. Obsojen je bil na 2 meseca težke ječe in mora plačati Hacetu 375 Din, za razne stroške in 1000 Din, za bolečine.

§ 104.

Delavec Ivan Keržič je nahrulil v Kranju na vlakovo vodjo Josipa Intiharja, češ, da goljufa in da mu je prodal listek za 2 Din 50 p dražje. Keržič je bil obsojen radi žaljenja javnega uslužbenca po § 104 na 10 dni zapora.

ZARUBLJENO SVINJO JE PRODAL.

Pri zakonskih Ivanu in Antoniji Ploč na Jakobskem vrhu je sodniški organ zarubil svinjo. Ivan Ploč je pa svinjo prodal, ker se je nahajal v veliki bedi. Sodnik okrajnega sodišča je Ploča opustil vsake kazni, ker je verjel, da je bil Ploč vsled denarnih zadreg primoran prodati svinjo. Državni pravdnik je pa vložil pritožbo proti prvi razsodbi in okrajno kot vzklicno sodišče v Mariboru je obsojilo Ivana in Antonijo Ploč vsakega na 24 ur zapora.

ODPELJAL JE 18 LETNO DEKLE.

Pri Brodnikov družini v Koprivnici je stanoval 68 letni delavec France Plešnik iz Črne. Zelo mu je ugajala 18 letna hči Helena Brodnik. Mlado Heleno je obkladal vsemi ljubeznivostmi in ji obetal najlepše življenje, če pobegne z njil iz očtovega doma. Obljubil ji je tudi, da ji preskrbi službo. Dekle je verjelo Plešniku in obljubil mu je, da bo šla z njim. 9. me 28. marca je prišel Plešnik po 18 letno Heleno in jo našel pri Plešniku v Črni. Oče je vzel svoje hčer takoj s seboj domov, Plešnika pa je ovdal orožništvu. Plešnik se je moral za svoje dejanje dne 30. aprila zagovarjati pri okrajnem sodišču v Mariboru, kjer je bil obsojen na 3 mesece težke ječe.

KAKO JE SODNIK DOSEGEL PORAVNAVNO.

Kmetici Jožefa Deršič in Neža Novak sta sv večkrat prepirali in zmerjali. Tudi dne 7. aprila sta se Neža in Jožefa postoma skregali in ozmerjali, nakar je ena drugo tožila. Pri razpravi dne 2. t. m. jima je okrajni sodnik v Mariboru priporočil, da nai se poravnata. Nobena izmed njih pa ni bila voljna poravnati se in sta vztrajali, da mora biti izrečena kazen. Tudi o tem, ko jima je sodnik predložil, da bodeta obe kaznovani, nista hoteli ničesar slišati o poravnavi. Šele nato, ko je Jožef in Neži sodnik zagrozil, da ju bo zaprl skupaj v eno celico, sta izjavili, da se raje poravnata, kot bi pa skupaj sedele v zaporu.

Pleme, kjer je živel Tarzan, je lovilo in gospodarilo na približno petindvajset milj dolgi črti ob obrežju in do petdeset milj globoko v notranjosti dežele. Na tej ploskvi so se opice klatile skoro brez prestanka sem in tja; vendar so ostale včasih tudi čele mesece na enem kraju. Kakor hitro so se pa lotile hitrega potovanja po drevju, so v par dneh premerile celo pokrajino.

O kraju daljšega prebivanja je odločala vedno množina živeža, vreme in pa nevarnost pred roparskimi zvermi. Keršak pa je vodil včasih svoje pleme na daljša potovanja le zato, ker ga je dolgočasilo, klatiti se venomer po enem in istem kraju.

Po noči so opice spale na tleh, kakor jih je pač presenitela noč. Včasih so si pokrile glave, redkokdaj celo telo, z velikim listjem. Ob mrzlih nočeh sta se stisnili po dve in dve skupaj, da sta se greli med seboj; tako je spal Tarzan vsa ta leta v Kalinem naročju. Brez dvoma je ta orjaška divja žival ljubila otroka druge rase in tudi on je ljubil veliko, kosmatinko, kakor bi ljubil svojo mlado mater, če bi še živela.

Ce ni ubogal, ga je seveda kaznovala, toda nikdar brezsrčno. Sploh ga je večkrat božala, kakor pa grajala.

Njen soprog, Tublat, ga je sovražil in mu že večkrat poskušal vzeti mlado življenje.

Tarzan pa seveda ni opustil nobene priložnosti, da bi ne pokazal svojemu krušnemu očetu, kako ga ima rad. In kadar ga je na varnem, v materinem naročju, lahko ježil, mu kazal osle in ga zmerjal — je storil vedno z odkrito radostjo.

S svojo višjo inteligenco in spretnostjo si je izmislil tisoč pobalinstev, ki so Tublatu grenila življenje.

Ze v zgodnji mladosti se je naučil plesti iz dolge trave vrvi in te je vedno tako napel, da se je Tublat prevrnil čez nje; ali pa mu je poskušal s upognjene veje vreči vrv krog vratu.

Pri igranju se je naučil vezati vogle in zanjke in s temi se je igral on in mlade opice. Tudi te so skušale posnemati njegovo umetnost, seveda brez uspeha. Nekega dne je vrgel Tarzan za bežičem tovarišem svojo vrv in obdržal drug konec v roki. Slučajno je padla zanjka bežiči opici krog vratu, da se je morala ustaviti in vrniti.

Tarzan je strel nad tem učinkom. Krasna, nova igra, si je mislil in poskusil stvar še enkrat. Tako se je počasi naučil metati zanjko.

Odslej je bilo Tublatu življenje neznošno. Kadar je spal, na pohodu, dan in noč je moral biti pripravljen nato, da mu vrže zlobni fantalin skrivaj zanjko na vrat in ga poskusi zadaviti.

Kala je sicer kaznovala Tarzana in Tublat mu je zaprisegel strašno maščevanje. Tudi stari Keršak se je zavzel za Tublata in svaril in pretil, toda zaman.

Tarzan je kljuboval vsem in tenka, močna zanjka je še vedno namerila na Tublatov vrat, kadar se je najmanj nadejal.

Druge opice so imele svoje veselje nad tem, ker je bil Tublat star, neprijeten patron, ki ga ni mogel nihče trpeti. V Tarzanovem malem, pametnem duhu so vstajale razne misli in za temi je gorila božja sila razuma.

Mislil si je, če s tako zanjko lahko ujame opico, zakaj bi ne mogel tudi levinje Sabor? Kal misli, ki je zaenkrat živela še v njegovi podzavesti, dokler ni v poznejših letih dozorela.

Boji v džungli.

Na svojih potovanjih se je pleme večkrat približalo tih, zaprti hišici kraj malega zaliva. Tarzan bi bil prav rad izvedel, kakšna skrivnost je shranjena tam notri.

Poskušal je sicer gledati skozi okna, pa so bila zavešana. Potem je hotel splezati na streho in prodreti skozi dimnik v notranjost; morda bi na ta način izvedel kakšen čudež je skrit sredi teh sten.

V svoji otroški domišljiji si je predstavljaval vsakovrstne čudne stvari, ki jih brčkone najde tam notri in čim bolj je uvideval, da ne bo mogoče kar tako priti v hišo, tem živahnije so bile njegove želje, da bi razrešil uganko.

Cele ure je plezal po strehi in krog oken, da bi odkril kak vohod, toda na vrata se je oziral le malo, ker so se mu zdeli ravnotako neprodna kakor stene.

Kmalu po doživljanju z levinjo Sabor, je prišel zopet v bližino koč. Takrat se mu je zazdelo, da so vrata nekaj neodvisen del stene, v katero so vložene. Prvič je pomislil zdaj, da najde morda tu vhod v notranjost.

Bil je sam, kakor že tolikrat, kadar je obiskal koč, ker so se je opice nekako ogibale. Dogodek s smrtonosno palico jim v teh desetih letih še ni ugasnil v spominu in obdajal je bivališče belega moža z atmosfero, ki je v opicah budila grozo.

Tarzanu ni nihče pravil, v kakšni zvezi je ta koč z njegovim življenjem. Opiči jezik je tako reven na besedah, da so le malo mogle poročati o tem, kar so videle v koči. Imele niso tudi besed, da bi opisale čudne ljudi in njih stvari in tako se je zgodilo, da je pleme že davno pozabilo celo stvar, ko je Tarzan dorastel.

Le Kala mu je na zelo nejasen in negotov način razložila, da je bil njegov oče čudna, bela opica, toda vedel ni, da ni bila Kala njegova mati.

Tega dne je torej krenil takoj proti vratom, jih preiskoval cele ure in se mučil s kljuko. Končno je

našel pravi prijem, in vrata so se škripaje odprla pred njegovimi strmečimi očmi.

Izprva se ni upal prestopiti praga; ko pa so se njegove oči počasi privadile poltemi v notranjosti, je počasi in previdno vstopil.

Na sredi je ležalo okostje na tleh. Meso je popolnoma izginilo s kosti; le prepereli ostanki obleke so še viseli na njih. Na postelji je ležalo podobno, še bolj strašno, ožje okostje, dočim je bilo v zibel tretje, prav majceno.

Tarzan se je le mimogrede ozrl na te priče strašne tragedije. V svojem divjem življenju v džungli se je privadil pogledu na mrtve in umirajoče živali in čeprav bi vedel, da ima ostanke svojih starišev pred seboj, bi ne bil nič bolj ganjen.

Vso njegovo pozornost je vzbudila oprava in vse drugo, kar je bilo v sobi. Po več minut je ogledoval posamezne stvari, neznano mu orodje, orožje, knjige, papir in obleko, ki jo je skoro docela uničil vlažni zrak koč v džungli.

Odpiral je zaboje in omare in tu so bile stvari boljše ohranjene.

Skladišče in zastupstvo strojev za pisanje

„UNDERWOOD“ nadalje karbo - papir, vrpce za sve sustave. Mali ručni „UNDERWOOD“ u kovčegu, praktičan za putovanje.

„Underwood“, Zagreb, Memička ul 1

Mednarodno-trgovinski, posredniški in informacijski BIRO-„UNIA“

Beograd, Kolarčeva 4

se bavi z vsemi trgovskimi, posredniškimi in informacijskimi posli in sprejme zastopstva trgovskih firm

Dr. Joža Ravnik odvjetnik v Beogradu, preselil se je s pisarno v

Kosovsko ulico 22

„ELIN“ družba za električno industrijo d. z o. z.

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materijala. — Cene izredno nizke. — Postrežba točna. — Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska c. 1, telef. 88. Maribor, Vetrinjska ul. 11, telef. 239.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

St.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
1.	Albreht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str.	Din 12—	Din 17—																							
2.	Rado Murlik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str.	16—	22—																							
3.	Rozman: Testament, ljudska drama v 4 dej., 105 str.	12—	17—																							
4.	Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str.	20—	26—																							
5.	Fran Milčinski: Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, veselomoderne črtice I, 72 str.	8—	13—																							
6.	L. Novák: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradáč, 45 str.	6—	11—																							
7.	Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Utva, 111 str.	12—	17—																							
8.	E. Gaboriau: Akt štev. 113, roman, poslov. E. V., 536 str.	22—	28—																							
9.	Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str.	24—	30—																							
10.	I. Albreht: Andrej Ternouc, reliefna karikatura, 55 str.	6—	11—																							
11.	Pavel Golja: Peterčkov poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	12—	17—																							
12.	Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	12—	17—																							
13.	V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zun, 112 str.	10—	15—																							
14.	Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	26—	32—																							
15.	Edmond in Jules de Goncourt: Renée Mauperin, roman, prevel P. V. B., 239 str.	15—	21—																							
16.	Janko Samet: Življenje, pesmi, 112 str.	15—	20—																							
17.	Prosper Mérimée: Verne duše v vicah, povest, prevel Mirko Pretnar, 80 str.	9—	14—																							
18.	Jarosl. Vrhlický: Oporoka lukovskega graščaka, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradáč, 47 str.	6—	11—																							
19.	Gerhart Hauptmann: Potopljivi zvon, dramatska bajka v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtke, 124 str.	16—	22—																							
20.	Jul. Zeyer: Gompači in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prevel dr. Fr. Bradáč, 154 str.	14—	20—																							
21.	Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, II, 73 str.	8—	13—																							
22.	L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata, roman, poslovenil Fr. Pogačnik	14—	20—																							
23.	Sophokles: Antigone, žalna igra, posl. C. Golar, 80 str.	9—	14—																							
24.	E. L. Bullver: Poslednji dnevi Pompejev, I. del (v tisku)																									
25.	E. L. Bullver: Poslednji dnevi Pompejev, II. del (v tisku)																									
26.	L. Andrejev: Črne maske, drama, poslov. Jos. Vidmar, 82 str. broš.	12—	17—																							

Znanstvena zbirka (veliki 8° format):

St. 1.	Dr. L. Cermelj: Boskovičev nauk o materiji — protostor — čas u luci relativnostne teorije, 52 str.	16—	23—
--------	--	-----	-----

Za vsak zvezek je računati po Din —80 poštne in odpravnine.

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marjin trg 8.

Toploška

tovarna pločevinastih škatej
J. Pleško
Ljubljana
Karlovka cesta štev. 2

FRANC CERAR, družba z o. z.

v Domžalah pri Ljubljani
tovarna
slamnikov in klobukov
zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5, na dvor. Kovačovič & Tršan.

Izšla je zanimiva narodno-gospodarska knjiga:

Dr. Karol Engliš: DENAR

v slovenskem prevodu dr. Albin Ogrisa. Širšim krogom inteligence kot orijentacni spis o denarju koristen svetovalec. Knjiga je izšla v okviru „Splošne knjižnice“, kot 14. zvezek in obsega 236 strani.

Cena: broš. Din 36— vez. Din 32—

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marjin trg 8.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčno vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!</